

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas pārskats par darbu 2006.gadā

Ievads

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas pārskats par 2006.gadu sniedz ieskatu par aktivitātēm un procesiem, kurus organizējuši vai kuros piedalījušies nacionālās komisijas pārstāvji, UNESCO LNK Sekretariāta darbinieki un UNESCO LNK programmu padomju eksperti atbilstoši UNESCO LNK prioritātēm un darba plānam 2006.gadā.

2006.gads UNESCO Latvijas Nacionālajai komisijai bijis nozīmīgs jubilejas un pārmaiņu gads, kurā apritēja 15 gadi kopš Latvija kļuva par UNESCO dalībvalsti, tika izveidota UNESCO Latvijas Nacionālā komisija un Latvijas pastāvīgā pārstāvniecība UNESCO. Šis nozīmīgās jubilejas UNESCO LNK atzīmēja 2006.gada nogalē, kad kopā aicināja savus sadarbības partnerus, draugus un kolēģus. Atceroties kopā pavadītos 15 gadus pirmo reizi UNESCO LNK darbības laikā tika pasniegts augstākais nacionālās komisijas apbalvojums Goda Raksts, ko saņēma pirmā Latvijas vēstniece UNESCO un Francijā Aina Nagobads-Ābola un Latvijas Zinātņu akadēmija.

Atbilstoši UNESCO LNK Asamblejas lēmumam Nacionālās komisijas galvenās prioritātes 2006.gadā bija:

- UNESCO LNK organizatoriskās struktūras, normatīvo un stratēģisko dokumentu pilnveidošana.
- UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas darbības popularizēšana Latvijā un pasaulē.
- Pasaules izglītības foruma (Dakāra, 2000) rīcības plāna “Izglītība visiem” īstenošana Latvijā un Baltijas jūras reģionā mūžizglītības sistēmas attīstības perspektīvā.
- Atbalsts ANO dekādes “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” mērķu īstenošanai Latvijā
- Jaunatnes izglītība un pētnieciskā darbība pasaules un nacionālā kultūras un dabas mantojuma aizsardzībai.
- Saiknes “Zinātne – sabiedrība – vara” veicināšana, uzsākot jaunu programmu Sociālajās un humanitārajās zinātnēs “Zinātnes komunikācija”.
- Starptautiskā Biomedicīnas un biotehnoloģijas centra starptautiskās atpazīstamības veicināšana genoma pētniecībā.
- Rīgas vēsturiskā centra un Strūves meridiāna loka kā UNESCO pasaules mantojuma vietu saglabāšana un attīstība.
- Latvijas līdzdalība UNESCO Mutvārdu un nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas programmā.
- UNESCO normatīvo dokumentu kultūras jomā aktualizēšana Latvijā.
- UNESCO atbalsts Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanai.
- Atbalsts Pasaules informācijas sabiedrības samita rīcības plāna īstenošanai Latvijā.
- Pieteikuma projekta “Baltijas ceļš” sagatavošana UNESCO programmā “Pasaules atmiņa” sadarbībā ar UNESCO Igaunijas un Lietuvas nacionālajām komisijām.

2006.gads ir iezīmīgs ar pirmo valsts budžeta mērķdotācijas palielinājumu kopš 2001.gada. Gada nogalē, pateicoties UNESCO LNK prezidentes, LR kultūras ministres H.Demakovas atbalstam, nacionālā komisija saņēma finansējumu, kas deva iespēju atjaunot UNESCO LNK Sekretariāta tehnisko nodrošinājumu un palielināt Sekretariāta darbinieku atalgojumu.

Izglītības jomā 2006.gadā Latvija veica reģionālā koordinators pienākumus globālās kustības “Izglītība visiem” ietvaros. Par nozīmīgu uzskatāma reģionālās konferences rīkošana Rīgā 2006.gada decembrī, kuras laikā Baltijas jūras valstis atskatījās uz pēdējo sešu gadu laikā paveikto un izvirzīja jaunus mērķus darbībai nākamajam gadam. Latvijas pārstāve UNESCO Starptautiskā izglītības biroja padomē profesore Tatjana Koķe tika ievēlēta par padomes viceprezidenti, kas Latvijai dod plašas

iespējas iesaistīties starptautiskajā apritē izglītības jomā. 2006.gadā pirmo reizi Latvija ir izvirzījusi nopietnus mērķus pieteikt sevi kā intelektuālo donorvalsti, piedāvājot savu pozitīvo pieredzi izglītības jomā UNESCO Maskavas biroja reģiona valstīm. 2006.gadā tika noslēgti nozīmīgi sadarbības līgumi par globālās kustības “Izglītība visiem” mērķu īstenošanu Latvijā un par ANO dekādes “Izglītības ilgtspējīgai attīstībai” ieviešanu Latvijā.

Zinātnes jomā turpinājās veiksmīgi uzsāktā sadarbība ar L'Oreal Baltijas pārstāvniecību un Latvijas Zinātņu akadēmiju, jau otro reizi pasniedzot trīs stipendijas sievietēm zinātniecēm pētījumu veikšanai dzīvības un materiālo zinātņu nozarēs. Pirmo reizi Latvijā tika rīkots Zinātnes festivāls un tik liela loma pievērsta zinātnes popularizēšanas pasākumiem. UNESCO LNK ir noslēgusi sadarbības līgumu ar Lielbritānijas Padomi par savu spēku apvienošanu zinātnes popularizēšanā un kopīgi organizēja virkni nozīmīgu pasākumu Latvijā, atzīmējot Pasaules zinātnes dienu novembrī.

Kultūrā 2006.gads iezīmīgs ar aktivitātēm gan pasaules mantojuma saglabāšanas jautājumos, gan nemateriālā kultūras mantojuma popularizēšanas un saglabāšanas ziņā. 2006.gadā UNESCO LNK aktīvi piedalījās gan Rīgas vēsturiskā centra aizsardzības likuma ieviešanā, sagatavojot virkni atzinumu par Rīgas Domes izstrādātajiem detālplānojumiem, gan rīkojot dažādas tikšanās Rīgas Domes, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas un Pasaules mantojuma centra pārstāvjiem. 2006.gada vasarā Rīgu apmeklēja Pasaules mantojuma centra vadītājs Frančesko Bandarīns, un izteica savu apbrīnu par bagāto kultūras mantojumu Rīgas vēsturiskajā centrā. Vienlaikus Pasaules mantojuma centra vadītājs izteica savas bažas par plāniem Rīgas vēsturiskā centra aizsardzības zonā attīstīt augstbūvju rajonus un brīdināja, ka šāda veida rīcība var novest pie nopietnām sekām un apdraudēt Rīgas vēsturiskā centra kā Pasaules mantojuma objekta statusu. Kopš 2005.gada Latvijā ir vēl viens Pasaules mantojuma objekts – Strūves meridiāna loka divi punkti, kas atrodas Jēkabpilī un Ziestu kalnā. 2006.gadā notika svinīga šo divu punktu atklāšana.

Latvijas bagātais nemateriālais kultūras mantojums sniedz mūsu valstij dažādas iespējas līdzdalībai pasaules procesos. Latvija 2006.gadā aktīvi iesaistījās Konvencijas par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu īstenošanā, piedāvājot savu skatījumu uz konvencijas problēmjautājumiem. Vienlaikus Nacionālā komisija piedalījās arī pētījumos un konvencijas īstenošanas pasākumos Latvijā, kā arī publicēja konvencijas tekstu latviešu valodā, to izdodot krāšņā brošūrā.

Komunikāciju un informācijas programmā nozīmīgākās aktivitātes 2006.gadā saistītas ar triju Baltijas valstu pieteikuma “Baltijas ceļš” sagatavošanu iekļaušanai UNESCO dokumentālajā reģistrā “Pasaules atmiņa”. Kopā pavadīti daudzi semināri, izvēloties, kurš tieši vēsturiskais dokuments būs tas, kas apliecinās visu Baltijas valstu neatkarības centienus un vienotību toreiz 1991.gadā, un izstrādājot vienotu koncepciju tālākajam darbam. 2006.gads iezīmīgs arī Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta attīstībā. Latvijā tikās UNESCO starptautiskā ekspertu padome, bibliotēkai tiek gatavots būvlaukums, lai 2007.gadā uzsāktu Latvijas Nacionālās bibliotēkas ēkas būvniecību. UNESCO Ģenerālās konferences 30.sesijas izteiktais atbalsts bibliotēkas būvniecībai joprojām kalpo kā nozīmīgs dokuments ieceres īstenošanā.

Īpašu uzmanību UNESCO galvenajā mītnē ieguva Cēsu pilsētas 800 gadu jubilejas svinības. Klātesot UNESCO ģenerāldirektoram K.Macuoram, LR kultūras ministrei H.Demakovai un LR vēstniekam Francijā un UNESCO Parīzē tika atklāta Cēsu pilsētas jubilejas izstāde. Tā atspoguļoja Cēsis gan kā pilsētu ar bagātu kultūras mantojumu, gan kā pilsētu, kura dinamiski attīstās un droši iet pretī mūsdienu pasaules daudzajiem izaicinājumiem.

Pateicoties daudzveidīgajām UNESCO LNK aktivitātēm un nopietnajam ieguldītajam informēšanas darbam, 2006.gadā ir būtiski uzlabojies UNESCO LNK darbības atspoguļojums masu medijos un UNESCO LNK mājas lapā, kas pozitīvi atsaucas arī uz UNESCO LNK darbu Latvijā un starptautiski.

UNESCO LNK darbības vispārējs raksturojums

UNESCO organizatoriskā struktūra Latvijā

UNESCO Latvijas Nacionālā komisija - 2006.gadā darbu turpināja UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas sastāvs, kurā darbojas 17 valsts un nevalstisko organizāciju deleģēti pārstāvji. UNESCO LNK prezidenta pienākumus pildīja kultūras ministre Helēna Demakova, bet UNESCO LNK viceprezidenta pienākumus līdz 2006. gada 8. aprīlim pildīja izglītības un zinātnes ministre Ina Druvieta, bet sākot ar 2006. gada 8. aprīli izglītības un zinātnes ministre akadēmiķe Baiba Rivža.

2006.gadā notikusi viena UNESCO LNK Asambleja – 2. februārī.

Latvijas pastāvīgā pārstāvniecība UNESCO - pastāvīgo pārstāvniecību UNESCO Parīzē 2006.gadā vadīja Latvijas vēstnieks UNESCO un Francijas Republikā Rolands Lappuķe. Pastāvīgās pārstāvniecības vadītāja vietnieka statusā darbojas Latvijas vēstniecības Francijā 1.sekretāre Diāna Putniņa.

UNESCO LNK Sekretariāts - 2006.gadā UNESCO LNK Sekretariāts strādāja šādā sastāvā: ģenerālsekretārs Rolands Ozols, ģenerālsekretāra vietniece Līga Grāvīte, Kultūras, komunikāciju un informācijas sektora vadītāja līdz 28. februārim Irēna Kļaviņa, un no 1. marta Anita Vaivade, Zinātnes sektora vadītāja Anda Šaka, ģenerālsekretāra palīgs administratīvajos jautājumos un Jaunatnes programmas vadītājs līdz 2006. gada 31. janvārim bija Dmitrijs Zverevs, sākot ar 2006. gada 14. februāri ģenerālsekretāra palīdze administratīvajos jautājumos ir Sarmīte Pulste, un grāmatvede Sarmīte Viļuma.

UNESCO LNK galveno programmu padomes un darba grupas - 2006.gadā darbu turpināja Zinātnes, Izglītības un Kultūras programmu padomju sastāvi, kā arī UNESCO programmas “Pasaules atmiņa” darba grupas sastāvs. Kultūras un Izglītības programmu padomēs darbojas 12, savukārt Zinātnes – 9 - katras nozares speciālisti. Kultūras programmu padomi vada Ingrīda Zemzare, Izglītības programmu padomi vada prof. Andrejs Rauhvargers, un Zinātnes programmu padomi vada Latvijas Zinātņu akadēmijas viceprezidents Andrejs Siliņš. UNESCO programmas “Pasaules atmiņa” darba grupā strādā 10 informācijas un komunikāciju, kā arī kultūras speciālisti Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktora Andra Vilka vadībā.

2006.gadā Izglītības, Kultūras un Zinātnes programmu padomes sanāca divas reizes, bet “Pasaules atmiņa” darba grupa – četras reizes. Konsultatīvā padome “Izglītība visiem” 2006. gada laikā sanāca vienu reizi.

UNESCO asociētās skolas un klubi – 2006.gadā Latvijā turpināja darboties 23 UNESCO asociētās skolas no visiem Latvijas reģioniem un 3 UNESCO klubi – “UNESCO Jauno dabas pētnieku klubs”, UNESCO klubs “Kultūra. Iecietība. Draudzība” un UNESCO klubs “10 x 10” Tukumā.

2006.gadā UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas Sekretariātā reģistrēti 674 ienākošie dokumenti latviešu, angļu, franču, krievu un spāņu valodās. Lielākā daļa no tiem ir vēstules par UNESCO pamatdarbības jautājumiem, grāmatas, pārskati, pētījumi, nacionālo komisiju izdevumi u.c.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas organizatoriskās struktūras, normatīvo un stratēģisko dokumentu pilnveidošana

Sagatavoja Rolands Ozols

2006.gadā visā pasaulē notika darbs pie jaunas UNESCO vidējā termiņa stratēģijas izveides 2008. – 2013.gadam. Latvijā atbilstoši UNESCO ģenerāldirektora uzaicinājumam tika organizētas UNESCO LNK programmu padomju sanāksmes, lai noteiktu mūsu valsts prioritātes sadarbībai ar UNESCO un izvērtētu UNESCO Sekretariāta piedāvāto programmu saturiskās prioritātes. Latvijas ekspertu ieteikumi tika apkopoti un nosūtīti uz UNESCO, kā arī prezentēti UNESCO Nacionālo komisiju konsultācijās Grieķijā no 2006.gada 24. līdz 28.jūnijam. Latviju sanāksmē pārstāvēja UNESCO LNK ģenerālsēkretārs Rolands Ozols, kur vienlaikus pildīja arī sanāksmes *rapporteur* pienākumus.

2006.gadā UNESCO Latvijas Nacionālā komisija ir noslēgusi vairākus nozīmīgus sadarbības līgumus, kas nodrošina starptautisko saistību izpildi Latvijā:

- 1) Sadarbības līgums ar Izglītības un zinātnes ministriju par globālās kustības “Izglītība visiem” īstenošanu Latvijā. Līgums nosaka UNESCO LNK un Izglītības un zinātnes ministrijas atbildību globālo izglītības mērķu sasniegšanā un ieviešanā Latvijā, kā arī precīzē pušu sadarbības mehānismus globālās kustības ietvaros.
- 2) Sadarbības protokols starp Izglītības un zinātnes ministriju, Vides ministriju un UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju par ANO dekādes “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” īstenošanu Latvijā. Saskaņā ar noslēgto sadarbības protokolu UNESCO LNK galvenais uzdevums ir veikt dekādes darba koordināciju Latvijā un veikt dekādes popularizēšanas darbu.

UNESCO Latvijas Nacionālā komisija ir noslēgusi sadarbības līgumu ar Latvijas Nacionālo bibliotēku par UNESCO publikāciju un informatīvo materiālu regulāru nodošanu bibliotēkas fondos. Katru gadu UNESCO LNK saņem augstvērtīgu literatūru par izglītības, zinātnes, kultūras un komunikācijas jautājumiem un saskaņā ar noslēgto līgumu šobrīd šī literatūra ir pieejama visiem LNB lasītājiem.

2006.gadā ir veikta visu UNESCO LNK iekšējo normatīvo dokumentu analīze, kā rezultātā 2007.gada darba plānā tiks iekļauti visi to dokumentu nosaukumi, kuriem ir nepieciešama turpmāka to pilnveidošana un atjaunošana atbilstoši šobrīd spēkā esošajiem normatīvajiem dokumentiem.

Šajā gadā ir uzsākts darbs arī pie UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas Satversmes grozījumu izstrādes. UNESCO LNK Satversme ir izstrādāta 1994.gadā, un tās pašreizējā redakcijā ir nepieciešams veikt labojumus, lai sakārtotu UNESCO LNK darbu atbilstoši šī brīža Latvijas normatīvo aktu sistēmai.

2006.gadā ir veikta analīze par UNESCO LNK Sekretariāta darbu, kā rezultātā ir apstiprināts jauns programmu vadītāju slodzes sadalījums. 2007.gadu UNESCO LNK Sekretariātā uzsāk 3 programmu vadītāji (Izglītības, Zinātnes un jaunatnes, Kultūras, komunikācijas un informācijas), kā arī 1 projektu koordinators UNESCO asociēto skolu projektam. Vienlaikus ir veikta atbilstoša personālvadības stratēģisko dokumentu atjaunošana. Pateicoties UNESCO LNK prezidentes, LR kultūras ministres H.Demakovas sniegtajam atbalstam 2006.gada nogalē ir palielināta UNESCO LNK valsts mērķdotācija, kas šobrīd ļauj nodrošināt kvalitatīvu Sekretariāta darbu. Ir uzsākta arī UNESCO LNK Sekretariāta telpu sakārtošana un ir veikta datortehnikas nomaiņa, kas būtiski uzlabo Sekretariāta darba kvalitāti.

UNESCO LNK Asambleja savā šī gada 2.februāra sēdē apstiprināja izstrādāto *Nolikumu par UNESCO LNK apbalvojumiem*. Pamatojoties uz šo nolikumu 2006.gadā pirmo reizi tika pasniegts augstākais UNESCO LNK apbalvojums Goda raksts, kuru saņēma pirmā Latvijas vēstniece Francijā un UNESCO Aina Nagobads – Ābola un Latvijas Zinātņu akadēmija.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas darbības popularizēšana Latvijā un pasaulē

Sagatavoja Līga Grāvīte

2006. gadā ir turpināts darbs pie mērķtiecīgas UNESCO un UNESCO LNK darbības popularizēšanas Latvijā. Galvenie kanāli, kas izmantoti, lai informētu par UNESCO un UNESCO LNK mērķiem un aktivitātēm ir bijuši elektroniskie un drukātie masu mediji, UNESCO LNK mājas lapa, ASP dalībsskolas un līdzdalība ar UNESCO LNK darbību saistīto jautājumu darba grupās.

2006. gadā darbs ar masu medijiem ir īstenots pārsvarā preses ziņojumu par aktualitātēm veidā un reaģēšanā uz žurnālistu informācijas pieprasījumiem. Joprojām prioritāri tiek uzlūkoti specializētie un reģionālie masu mediji, jo tie ir efektīvāki konkrētu mērķauditoriju sasniegšanā, kā arī ieinteresētāki veidot publikācijas par izglītības, zinātnes un kultūras jautājumiem.

Publikāciju skaita un satura analīze liecina, ka ne tikai UNESCO un UNESCO LNK pieminēšanas biežums publikācijās pēdējā gada laikā ir pieaudzis aptuveni pusotru reizi, bet ka ir paplašinājies arī aptverto tēmu loks, kuras tiek pieminētas saistībā ar UNESCO. Aizvien biežāk masu mediji vēršas pie UNESCO LNK Sekretariāta pēc ekspertu padoma un aizvien retāk medijos tiek atspoguļota nekorekta vai kļūdaina informācija. 2006. gadā neprecīza informācija tikusi publicēta gadījumos, kad vēstījuma autors vai avots ir vēlējušies izmantot UNESCO vārdu kā kvalitātes zīmi, tādējādi mēģinot panākt lielāku atpazīstamību vai sabiedrības atbalstu.

Kopš UNESCO LNK mājas lapas publicēšanas ir pagājuši divi gadi, tās apmeklējuma statistiska pēdējā gada laikā ir konstanti augusi. Sprotams, ka UNESCO LNK rīkoto aktivitāšu laikā mājas lapas apmeklētāju skaits ir apmēram četras reizes lielāks nekā ikdienā. Gada laikā vidējais ikdienas mājas lapas apmeklētāju skaits ir audzis apmēram divas reizes, bet atsevišķu aktivitāšu laikā UNESCO LNK mājas lapu apmeklētāju skaits ir palielinājies četras reizes. Vidēji nedēļā UNESCO LNK mājas lapa tiek apmeklēta 500 reizes. Projektu laikā šis skaitlis nedēļā sasniedz pat 800 apmeklējumu*.

2006. gadā UNESCO LNK mājas lapa tikusi arī funkcionāli atjaunota, radot iespēju meklēt informāciju mājas lapas tekstos un ievietot reklāmkarodziņus. UNESCO LNK mājas lapai ir vēl daudz līdz šim neizmantota potenciāla sabiedrības informēšanā par nacionālās komisijas darbību, mērķiem un UNESCO idejām.

UNESCO LNK Sekretariāta iesaistīšanās nozaru ministriju un NVO organizētās darba grupās ļāvusi paplašināt sadarbības partneru loku un veicināt UNESCO ideju plašāku izplatību. Izglītojošie semināri UNESCO ASP dalībsskolās veiksmīgi darbojas kā metodisks un saturisks atbalsts skolām, savukārt skolas ir efektīvi multiplikatori informācijas izplatīšanā tālāk vietējā sabiedrībā. ASP dalībsskolu tīkls ir viens no ļoti efektīviem līdzekļiem informācijas izplatīšanā un jauniešu iesaistīšanā ne tikai Latvijā, bet arī starptautiskajā sadarbībā ar citām UNESCO dalībvalstīm.

2006. gadā sekmīgi turpināts darbs pie UNESCO LNK darbības popularizēšanas pasaulē. UNESCO galvenajā mītnē Parīzē 2006. gada martā tika izstādīta Cēsu astoņsimtgades svinībām veltīta izstāde, kuras atklāšanā piedalījās UNESCO Ģenerāldirektors Koičiro Macuura. UNESCO Pasaules mantojuma komitejas 30. sesijas laikā tika izplatīts žurnāla „World Heritage” speciālizlaidums par Baltijas valstīm. 2006. gada vasarā pēc LR Kultūras ministres, UNESCO LNK prezidentes Helēnas Demakovas uzaicinājuma Rīgu apmeklēja UNESCO pasaules mantojuma centra direktors Frančesko Bandarīns, savukārt rudenī Pasaules mantojuma centrā viesojās Latvijas delegācija. Izglītības jomā Latvija 2006.gadā pildīja globālās kustības “Izglītība visiem” koordinators pienākumus, kas deva iespēju piedalīties dažādos starptautiskajos pasākumos, pārstāvēt Baltijas jūras valstu viedokli un tādējādi dodot iespēju popularizēt UNESCO LNK darbu. Latvijas pārstāves profesores Tatjanas Koķes ievēlēšana UNESCO Izglītības biroja

* Izmantota "webalizer" statistikas atskaišu sistēma

padomes viceprezidenta amatā ir devusi lielas iespējas popularizēt Latvijas vārdu starptautiski un nodrošinājusi pozitīvu atpazīstamību citu valstu vidū. Kā piemēru tam var minēt Latvijas dalību darba grupā, kas izstrādā priekšlikumus Starptautiskās izglītības konferences norisei 2008.gadā. Jau vairākus gadus UNESCO LNK aktīvi iesaistās arī UNESCO Asociēto skolu projekta starptautiskajās aktivitātēs, piedāvājot savu pieredzi citām valstīm un izstrādājot dažādus starptautiska līmeņa dokumentus, kas nosaka projekta darbu visā pasaulē.

Regulāri piedaloties starptautiskajos pasākumos, kur mūsu valstij arī 2006. gadā ir bijusi iespēja popularizēt sasniegto, Latvija aizvien vairāk tiek atpazīta kā intelektuāla donorvalsts. Īstenojot darbības popularizēšanu pasaulē, kā ļoti nozīmīgs resurss minams Latvijas vēstniecības Francijā un UNESCO devums.

Tā kā visās UNESCO LNK programmās viens no uzdevumiem ir sabiedrības informēšana un izglītošana par projekta mērķiem un rezultātiem, ikviens programmas vadītājs līdzdarbojas UNESCO LNK darbības popularizēšanā, kā arī visu projektu sadarbības partneri ir būtisks resurss, kas līdzdarbojas UNESCO LNK darbības popularizēšanā.

Pārskats par UNESCO LNK līdzdalību UNESCO galvenajās programmās

2005.gadā Latvija piedalījās visās piecās UNESCO Ģenerālās konferences 32.sesijā apstiprinātajās galvenajās programmās:

- „Izglītība”;
- „Dabas zinātnes”;
- „Sociālās un humanitārās zinātnes”;
- „Kultūra”;
- „Informācija un komunikācijas”.

Līdzās galvenajām programmām Latvija darbojās arī UNESCO starpnozaru programmās:

- UNESCO Asociēto skolu projekts;
- UNESCO Jaunatnes programma.

UNESCO LNK Izglītības programma un Asociēto skolu projekts

Sagatavoja Rolands Ozols

UNESCO LNK Izglītības programmas prioritātes 2006.gadā:

- Atbalsts ANO dekādes “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” mērķu īstenošanai Latvijā
- Pasaules izglītības foruma (Dakāra, 2000) rīcības plāna “Izglītība visiem” īstenošana Latvijā un Baltijas jūras reģionā mūžizglītības sistēmas attīstības perspektīvā.
- Jaunatnes izglītība un pētnieciskā darbība pasaules un nacionālā kultūras un dabas mantojuma aizsardzībai

Pārskats par programmas prioritātēm :

- **Atbalsts ANO dekādes “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” mērķu īstenošanai Latvijā.**

2006.gadā UNESCO LNK ir uzsākusi sadarbību ar Daugavpils Universitātes Ilgtspējīgas izglītības institūtu ANO dekādes “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” ietvaros. Ilgtspējīgas izglītības institūtam ir jau ilggadēja pieredze darbojoties starptautiskajos projektos par ilgtspējīgas attīstības jautājumiem, kā arī izstrādājot UNESCO skolotāju izglītības pārorietācijas vadlīnijas.

Īstenojot ANO dekādi Latvijā, 2006.gada 17.oktobrī ir parakstīts sadarbības protokols starp Izglītības un zinātnes ministriju, Vides ministriju un UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju par Dekādes īstenošanu Latvijā. Pamatojoties uz šo līgumu pie Izglītības un zinātnes ministrijas ir izveidota Dekādes koordinācijas darba grupa, kas turpmāk veiks koordinācijas darbu Latvijā, kā arī izstrādās esošo projektu, programmu analīzi un izstrādās Dekādes ieviešanas plānu līdz 2014.gadam. Dekādes koordinācijas darba grupā ir pārstāvēta arī UNESCO Latvijas Nacionālā komisija.

2006.gada nogalē tiekoties ar Ārlietu ministrijas pārstāvjiem ir panākta vienošanās, ka viena no Latvijas prezidentūras Baltijas jūras valstu Ministru padomē prioritātēm būs arī ANO dekādes “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” īstenošana reģionā. UNESCO LNK Izglītības programmas vadītāja Baiba Moļņika ir prezidentūras īstenošanas darba grupas locekle.

Tāpat kā 2004. un 2005.gadā, ievērojot UNESCO LNK Sekretariāta iespējas, ir organizēts darbs UNESCO Asociēto skolu projekta ietvaros, kur 9 ASP skolas realizē pilotprojektus par ilgtspējīgas attīstības aspektiem un izstrādā jaunus atbalsta materiālus skolotājiem par šiem jautājumiem. UNESCO LNK Sekretariāts visa gada laikā ir organizējis dažādus iesaistīto skolotāju apmācības

seminārus, sniedzot gan saturisku, gan metodisku atbalstu projektu īstenošanā un atbalsta materiālu izveidē.

- **Pasaules izglītības foruma (Dakāra, 2000) rīcības plāna “Izglītība visiem” īstenošana Latvijā un Baltijas jūras reģionā mūžizglītības sistēmas attīstības perspektīvā.**

Īstenojot Pasaules izglītības foruma rīcības plānu Latvijā, 2006.gadā UNESCO LNK Sekretariāts ir organizējis darbu šādos virzienos:

- 1) Konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” darbības nodrošināšana.
- 2) Sabiedrības informēšana par globālās kustības “Izglītība visiem” mērķiem.
- 3) Latvijas līdzdalības nodrošināšana “Izglītība visiem” reģionālo aktivitāšu un projektu īstenošanā.

Konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” sastāvā darbojas 42 valsts, nevalstisko un starptautisko institūciju un privātā sektora pārstāvji, izglītības un zinātnes ministra vadībā. Konsultatīvā padome 2006.gadā tikās vienu reizi un, ievērojot tās funkcijas, izskatīja augstākās izglītības likumprojekta galvenās nostādnes, analizēja profesijas standartu ietekmi uz izglītības programmu veidošanu un īstenošanu, kā arī iepazinās ar studentu karjeras centru pieredzi, veidojot saikni starp izglītību un ekonomiku.

Starptautiskās nedēļas “Izglītība visiem” laikā no 2006. gada 24. līdz 28. aprīlim, UNESCO LNK sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju organizēja interneta diskusiju „Pamudinājumi un šķēršļi skolotāja profesijā”, kurā aicināja skolotājus izteikt savu viedokli par par mūsdienu skolotāja šā brīža darba pozitīvajiem un negatīvajiem aspektiem. Interneta diskusijas apkopojums, kā arī atbildes uz diskusijas jautājumiem ir atrodamas UNESCO LNK mājas lapā www.unesco.lv.

Lai nodrošinātu informācijas pieejamību par globālo kustību “Izglītība visiem”, 2006.gadā UNESCO LNK Sekretariāts ir izveidojis atsevišķu sadaļu UNESCO LNK interneta mājas lapā <http://www.unesco.lv/efa.html>, kur iespējams iegūt informāciju par globālo kustību kā arī apkopota informācija par līdzšinējām aktivitātēm globālās kustības “Izglītība visiem” ietvaros Latvijā. Mājas lapā ir pieejami arī pamatdokumentu tulkojumi latviešu valodā, kas nosaka globālās kustības darbu.

Starptautiski globālās kustības “Izglītība visiem” ietvaros 2006.gadā Latvija pildīja Baltijas jūras valstu reģiona koordinators pienākumus. 11. – 12.decembrī Rīgā notika Baltijas jūras valstu konference “Seši pieredzes gadi kopš Pasaules izglītības foruma Dakārā 2000 – pārskats, nākotnes perspektīvas un izaicinājumi Baltijas jūras valstu reģionā”. Konferenci rīkoja UNESCO Latvijas Nacionālā komisija un Izglītības un zinātnes ministrija, un tās darbā piedalījās ap 30 dažādu izglītības jomas organizāciju un institūciju, t.sk. ministriju, pārstāvji no Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Polijas, Somijas, Vācijas un Krievijas. Konferencē tika apskatīti jautājumi par panākumiem un izaicinājumiem izglītības jomā Baltijas jūras reģiona valstīs pēdējo sešu gadu laikā kopš Pasaules izglītības foruma Dakārā 2000. gadā, kā arī pievērsta uzmanība globālās kustības „Izglītība visiem” mērķu īstenošanai reģionā un pasaulē. Tāpat tika diskutēts par Baltijas jūras valstu sadarbību globālās kustības “Izglītība visiem” ietvaros un tam, kādi ir valstu turpmākie mērķi un galvenie izaicinājumi izglītības jomā, kā arī – kādas ir to perspektīvas šo mērķu sasniegšanā.

Konferences noslēgumā valstis vienojās par piecām prioritātēm turpmākai sadarbībai izglītības jomā Baltijas jūras reģiona valstīs nākamo piecu gadu laikā, un tās ir:

- Baltijas jūras reģiona valstu universitāšu sadarbības attīstīšana, atbalstot esošās sadarbības formas un izveidojot jaunas, lai piedāvātu kopīgu palīdzību citiem pasaules reģioniem izglītības jomā.
- Dzīves prasmes kā viens no faktoriem, kas nodrošina ikviena gatavību mūžizglītībai un ikviena iedzīvotāja konkurētspēju darba tirgū.
- Izglītības sasniegumu pārraudzība un izvērtēšana, tai skaitā izglītības politikas kvalitātes novērtēšana.
- Iekļaujošā izglītība, akcentējot migrantu un speciālās izglītības jautājumus, kā arī izglītības

iespējas lauku reģionos un dzimumu līdztiesības jautājumus saistībā ar nepieciešamību nodrošināt sekmīgu zēnu iekļaušanos visos izglītības līmeņos.

- Kultūru dialogs izglītībā.

Lai efektīvi risinātu jautājumus minētajās jomās, katrā no tām tika iecelta atbildīgā valsts, kura līdz nākamā gada marta beigām sagatavos savu vīziju un pārskatu par projektiem, kurus tā būtu gatava piedāvāt īstenot nākamā piecu gadu laikā pārējām dalībvalstīm. Latvija ir uzņēmusies koordinēt dzīves prasmju jautājumus reģionālās sadarbības ietvaros. Turklāt Latvija turpinās pildīt Baltijas jūras reģiona koordinators pienākumus globālās kustības "Izglītība visiem" ietvaros arī 2007. gadā.

- **Jaunatnes izglītība un pētnieciskā darbība pasaules un nacionālā kultūras un dabas mantojuma aizsardzībai**

2006.gadā UNESCO LNK Sekretariāts savu darbību koncentrēja divos rīcības virzienos:

- 1) Pasaules kultūras mantojuma jautājumu aktualizēšana mācību procesā un atbalsta materiālu latviešu valodā izstrāde.
- 2) Jauniešu izglītošana par pasaules kultūras mantojuma saglabāšanas un attīstības jautājumiem un iesaistīšana aktīvā darbībā Latvijas kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanai.

Īstenojot šos noteiktos rīcības virzienus, UNESCO LNK Sekretariāts 2006.gadā ir organizējis 4 skolotāju apmācības seminārus UNESCO Asociēto skolu projekta ietvaros par materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas un attīstības jautājumiem. 17 Latvijas skolas turpina īstenot pilotprojektus par pasaules kultūras mantojuma saglabāšanas jautājumiem, vienlaikus īpašu uzmanību pievēršot šo jautājumu sasaistei ar vietējo kultūras vērtību apzināšanu un izpēti. Skolu pilotprojektu ietvaros tiek veidoti atbalsta materiāli skolotājiem par pasaules kultūras mantojuma jautājumu aktualizēšanas iespējām mācību procesā.

2006.gadā noslēdzās skolēnu pētniecisko darbu konkurss par pasaules un Latvijas kultūras un dabas mantojuma jautājumiem. Konkursa ietvaros skolēni izstrādāja pētījumus, radošos un rīcības projektus par kultūras un dabas mantojuma jautājumiem. 1.vietu konkursā ieguva Brocēnu vidusskolas skolniece Elīna Ļitvinova par pētniecisko darbu *Integrētas darba lapas Brocēnu novada pētniecībai*, 2 vietu ieguva Brocēnu vidusskolas skolnieces Lāsma Deklava un Lauma Barančāne par radošo darbu *Brocēnu pilsētas ielu kalendārs* un Svētcieņa pamatskolas skolniece Ieva Maurīte par pētniecisko darbu *Manas vecmāmiņas pūralāde*. 3 vietu konkursā ieguva Talsu pamatskolas skolēni Agrita Lemberga un Ričards Calkovskis par pētniecisko darbu *Apkārtējās vides ietekme uz Talsu ezeru*.

- **Citas UNESCO LNK Izglītības programmas aktivitātes**

- Kopš UNESCO Ģenerālās konferences 33.sesijas Latvija ir UNESCO Starptautiskā izglītības biroja padomes dalībvalsts. Latvijas pārstāve profesore Tatjana Kože 2006.gada janvārī Ženēvā kļuva par padomes viceprezidenti un tika iekļauta darba grupā Starptautiskās izglītības konferences organizēšanai 2008.gadā.
- UNESCO LNK viceprezidente, Izglītības un zinātnes ministre akadēmiķe Baiba Rivža piedalījās UNESCO Augstākās izglītības, pētniecības un zināšanu foruma darbā kā Eiropas un Ziemeļamerikas reģiona pārstāve.
- 2006.gadā UNESCO LNK Izglītības programmu padomes priekšsēdētājs, Latvijas Rektoru padomes ģenerālsēkretārs Dr. Andrejs Rauhvarģers turpināja aktīvi darboties Lisabonas Konvencijas starptautiskajā komitejā un ENIC/NARIC diplomatzīšanas tīkla darbā.
- No 2006.gada septembrī Latvijas delegācija no Izglītības un zinātnes ministrijas un UNESCO LNK tikās ar UNESCO Maskavas biroja vadību, lai pārrunātu Latvijas iespējas piedāvāt savu pieredzi izglītības jomā citām valstīm. Tikšanās laikā tika panākta vienošanās, ka 2007.gadā

Latvijā tiks rīkots seminārs UNESCO Maskavas biroja valstīm (Armēnija, Azerbaidžāna, Moldova, Baltkrievija) un Gruzijai, kurā tiks piedāvāta Latvijas pieredze augstākajā izglītībā saistībā ar Boloņas procesu, iekļaujošajā izglītībā un vispārējās izglītības kvalitātes novērtēšanā.

- UNESCO LNK ģenerālsēkretārs R.Ozols un Izglītības programmas vadītāja B.Moļņika aktīvi iesaistījās Valsts audzināšanas programmas izveidē 2008. – 2013.gadam.
- UNESCO LNK sniedza savus ieteikumus un priekšlikumus Izglītības politikas pamatnostādņu projektam 2007. – 2013.gadam, kuru apstiprināja 2006.gadā Ministru kabinets.
- 2006.gada 23.augustā ANO Namā notika UNICEF Latvijas nacionālās komitejas rīkota diskusija par izglītības jautājumiem, kurā piedalījās UNESCO LNK ģenerālsēkretārs R.Ozols. Diskusijas laikā tās dalībnieki pārrunāja aktuālās problēmas izglītības jomā.
- No 23.oktobra līdz 1.novembrim Latvijas delegācija prof. Tatjanas Koķes vadībā piedalījās UNESCO Starptautiskā izglītības biroja un Ķīnas Nacionālās komisijas rīkotajā konferencē par skolotāju izglītību. Konferencē laikā notika arī Starptautiskā izglītības biroja programmas *Communities of Practise* koordinācijas grupas sanāksme, kurā tika panākta vienošanās, ka arī Latvijā tiks izveidots ekspertu tīkls dalībai šajā programmā. Programmas vadītājs Renato Operti izteica gatavību sadarboties arī kopējā pētījumā par dzīvesprasmju jautājumiem.
- 2006.gada 2.novembrī Rīgā notika konference *Skola visiem 3*, kurā UNESCO LNK ģenerālsēkretārs R.Ozols uzstājās ar prezentāciju par UNESCO aktivitātēm izglītībā un normatīvo ietvaru iekļaujošajā izglītībā.

UNESCO LNK Kultūras programma

Sagatavoja: Anita Vaivade

UNESCO LNK Kultūras programmas prioritātes 2006. gadā:

- Rīgas vēsturiskā centra un Strūves meridiāna loka kā UNESCO Pasaules mantojuma vietu saglabāšana un attīstība.
- Latvijas līdzdalība UNESCO Mutvārdu un nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas programmā.
- UNESCO normatīvo dokumentu kultūras jomā aktualizēšana Latvijā.
- UNESCO atbalsts Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanai.

Pārskats par programmas prioritātēm :

- **Rīgas vēsturiskā centra un Strūves meridiāna loka kā UNESCO Pasaules mantojuma vietas saglabāšana un attīstība**

2006.gada 28.martā UNESCO galvenajā mītnē Parīzē, Francijā noritēja Latvijas Republikas Kultūras ministres Helēnas Demakovas un UNESCO Pasaules mantojuma centra direktora Frančesko Bandarīna tikšanās, kurā ministre informēja Frančesko Bandarīnu par Rīgas vēsturiskā centra tiesisko aizsardzību. Tikšanās reizē piedalījās Latvijas vēstnieks UNESCO Rolands Lappuķe, Latvijas pilnvarotā pārstāve UNESCO Diāna Putniņa, UNESCO LNK ģenerālsēkretārs Rolands Ozols, Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas vadītājs Juris Dambis.

2006. gada laikā UNESCO LNK aktīvi darbojusies Rīgas vēsturiskā centra kā Pasaules mantojuma objekta saglabāšanā. UNESCO LNK ģenerālsēkretārs Rolands Ozols 2006.gadā darbojies Rīgas vēsturiskā centra padomē, kas gada laikā izskatījusi arī vairākus Rīgas pilsētas attīstībai nozīmīgus būvniecības projektus: Daugavas kreisā krasta silueta koncepcijas projektu un Andrejostai piegulošās teritorijas apbūves projektu. Abiem minētajiem apbūves projektiem UNESCO LNK, pamatojoties uz UNESCO LNK Kultūras programmu padomes ekspertu viedokli, sniegusi atzinumus :

- 2006.gada 10.jūlijā UNESCO LNK nosūtīja Rīgas domes priekšsēdētājam, Rīgas domes Pilsētas attīstības departamentam, Rīgas pilsētas arhitekta birojam, Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijai atzinumu par Daugavas kreisā krasta silueta koncepcijas projektu;
- 2006.gada 12.septembrī UNESCO LNK nosūtīja Rīgas domes Pilsētas attīstības departamentam, Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijai, Rīgas pilsētas galvenā arhitekta birojam atzinumu par Andrejostai piegulošās teritorijas detālplānojuma pirmo redakciju.

UNESCO Pasaules mantojuma komitejas 30. sesija noritēja no 2006.gada 8. līdz 16.jūlijam Lietuvas galvaspilsētā Viļņā. Sesijas laikā tika organizēta Eiropas reģiona Pasaules mantojuma objektu saglabāšanai veltīta neformāla tikšanās, kurā no Latvijas puses piedalījās Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas vadītājs Juris Dambis.

UNESCO LNK koordinēja Baltijas valstu Pasaules mantojuma objektiem veltīta *World Heritage* speciālizdevuma sagatavošanas procesu Latvijā. Speciālizdevums *Special Issue. World Heritage in Estonia, Latvia and Lithuania* tika izdots 30 000 eksemplāros angļu un franču valodās un tika izplatīts UNESCO Pasaules mantojuma komitejas 30.sesijas dalībniekiem, Baltijas valstu pārstāvniecībām UNESCO un nacionālajām komisijām. Latvijas pusei finansiālu atbalstu speciālizdevuma sagatavošanā sniedza Rīgas pilsētas dome un Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija.

UNESCO Pasaules mantojuma komitejas 30.sesija Viļņā, Lietuvā Latvija piedalījās Pasaules mantojuma vietām veltītā foto izstādē, kurā izstādītie Rīgas pilsētas foto arī turpmāk būs pieejami apskatei UNESCO Lietuvas Nacionālās komitejas mājas lapā veidotā digitālā izstādē.

Pēc UNESCO Pasaules mantojuma komitejas 30. sesijas, 2006.gada 17. un 18. jūlijā Rīgā vizītē ieradās UNESCO Pasaules mantojuma centra direktors Frančesko Bandarīns. Vizītes laikā notika Frančesko Bandarīna un Latvijas Republikas Kultūras ministres Helēnas Demakovas tikšanās.

2006.gada 22.novembrī Parīzē, Francijā, UNESCO galvenajā mītnē noritēja Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas vadītāja Jura Dambja, Rīgas pilsētas galvenā arhitekta Jāņa Dripes un UNESCO LNK ģenerālsekretāra Rolanda Ozola tikšanās ar UNESCO Pasaules mantojuma centra vadītāju Frančesko Bandarīnu, lai apspriestu Daugavas kreisā krasta apbūves projektu saistībā ar Rīgas vēsturiskā centra kā Pasaules mantojuma vietas saglabāšanu.

2006.gada 17.jūnijā Jēkabpilī un Madonas rajona Sestukalnā notika Strūves meridiāna loka divu punktu atklāšana, kurā piedalījās Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas, Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras, vietējo pašvaldību, kā arī UNESCO LNK pārstāvji. Strūves meridiāna loka publicitātes veidošanā aktīvi darbojusies Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra.

- **Latvijas līdzdalība UNESCO Mutvārdu un nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas programmā**

2006.gada 20.aprīlī stājās spēkā UNESCO Konvencija par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu. Latvija bija astotā valsts, kas pievienojās konvencijai, un Latvija ir aktīvi iesaistījusies UNESCO administrācijas un nacionālo komisiju īstenotās iniciatīvās un konsultācijās nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas jomā.

2006.gada aprīlī UNESCO LNK izstrādāja analītisku pārskatu par Latvijas pieredzi dziesmu un deju svētku tradīcijas saglabāšanu, tajā ietverot kā sociālos, tā tiesiskos jautājumus. Pieredzes analīze tika nodota Kristīnes Kūtmā rīcībā, kas secīgi ar visu trīs Baltijas valstu pieredzi dziesmu un deju svētku tradīcijas saglabāšanā iepazīstināja nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas ekspertus, kas tikās 2006.gada 20. un 21.aprīlī Parīzē, Francijā, UNESCO galvenajā mītnē, lai analizētu ietekmi, kādu atstāj noteiktas nemateriālā kultūras mantojuma liecības pasludināšana par UNESCO cilvēces meistardarbu.

2006.gada 27.-29.jūnijā Parīzē, Francijā, UNESCO galvenajā mītnē noritēja UNESCO Konvencijas par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu dalībvalstu pirmā ģenerālā asambleja, kurā piedalījās arī Latvijas pārstāvji: Signe Pujāte no LR Kultūras ministrijas, Anita Vaivade no UNESCO LNK un Diāna Putniņa, Latvijas pastāvīgās pārstāvniecības UNESCO vadītāja vietniece. Ģenerālās asamblejas laikā tika pieņemta tās darbības kārtība, kā arī ievēlēta daļa nemateriālā kultūras mantojuma starpvaldību komitejas locekļu. Komitejā tika ievēlēta arī Baltijas valstu kopīgi izvirzītā kandidāte, Igaunijas akademiķe Kristīne Kūtmā (*Kristin Kuutmaa*). Komitejas locekļu otra daļa tika ievēlēta ģenerālās asamblejas ārkārtas sesijā, kas noritēja 2006.gada 9.novembrī Parīzē, Francijā, UNESCO galvenajā mītnē.

UNESCO LNK 2006.gada septembrī ar Valsts Kultūrkapitāla fonda finansiālu atbalstu sagatavoja izdošanai un publicēja latviešu valodā 1000 eksemplāros UNESCO Konvenciju par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu. Konvencijas izdevums ticis izplatīts valsts kultūras inspektoriem Latvijas reģionos, nemateriālā kultūras mantojuma praktizētājiem un pētniecības iestādēm, V/A Tautas mākslas centram. Konvencijas izdevums ir pieejams interesentiem par brīvu UNESCO LNK sekretariātā.

2006.gada 22.septembrī UNESCO LNK saņēma apstiprinājumu par UNESCO līdzdalības programmas 2006-2007 finanšu līdzekļu piešķirumu projektam *Lielākais koris pasaulē* – dziesmu un deju svētku tradīcijai veltītas izstādes rīkošanai. Projekta īstenošana paredzēta 2007.gadā.

2006.gada 13. un 14.oktobrī UNESCO Austrijas Nacionālā komisija Vīnē, Austrijā organizēja nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanai veltītu starptautisku konferenci „*Grasping the Intangible. International Conference on the Importance of Intangible Cultural Heritage in the Age of Globalisation*”, kurā piedalījās Francijas, Šveices, Beļģijas, Dienvidāfrikas u.c. valstu eksperti un UNESCO nacionālo komisiju pārstāvji. Latviju pārstāvēja UNESCO LNK Kultūras programmu vadītāja Anita Vaivade. Konferencē tika

risināti nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas praktiska rakstura jautājumi, daloties valstu pieredzē un viedokļos.

UNESCO LNK 2006.gadā iesaistījusies vairāku LR Kultūras ministrijas iniciatīvu īstenošanā, kas saistītas ar nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu :

- 2006.gada aprīlī LR Kultūras ministrijas izveidotai ekspertu darba grupai, kuras mērķis bija izstrādāt koncepcijas projektu nemateriālā kultūras mantojuma reģistra izveidei, tika pieaicināta Anita Vaivade;
- 2006.gada oktobrī, sadarbojoties LR Kultūras ministrijai, V/A Tautas mākslas centram, Latvijas Kultūras akadēmijai un UNESCO LNK, ar Valsts Kultūrkapitāla fonda finansiālu atbalstu tika uzsākts *Pētījums par politikas ieviešanu un īstenošanu nemateriālā kultūras mantojuma reģistra izveidei un darbībai*. Pētījuma ietvaros rīkotas fokusgrupu diskusijas Latvijas reģionos ar nemateriālā kultūras mantojuma praktizētājiem, pašvaldību un atmiņas institūciju pārstāvjiem. Pētījumu plānots pabeigt līdz 2007.gada februārim.

Pateicoties sadarbībai ar Īpašo uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās sekretariātu, ar LR Kultūras ministrijas un V/A Tautas mākslas centra atbalstu 2006.gada 2.novembrī UNESCO LNK īstenoja diskusiju ar mazākumtautību pārstāvjiem par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu. Diskusija vērtējama kā veiksmīgs sākums mazākumtautību pārstāvju dalībai nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanā Latvijā.

2006.gada 9. un 10.novembrī Viļņā, Lietuvā tika rīkota visu trīs Baltijas valstu kopīga starptautiska konference *Kultūras tradīcijas jaunatnes mākslas izglītībā Igaunijā, Latvijā un Lietuvā*. Konference tika rīkota ar mērķi apmainīties ar kultūras un izglītības institūciju darbības pieredzi kultūras tradīciju saglabāšanā, īpašu uzmanību pievēršot dziesmu un deju svētkiem. Latviju konferencē pārstāvēja LR Izglītības un zinātnes ministrijas, LR Kultūras ministrijas, V/A Tautas mākslas centra, Valsts Jaunatnes iniciatīvu centra, Valsts kultūrizglītības centra pārstāvji.

2006.gada 22.novembrī Viļņā, Lietuvā notikusi Baltijas kultūras komitejas tikšanās rezultātā triju Baltijas valstu kultūras ministriju vārdā parakstītajā Latvijas Republikas Kultūras ministrijas, Igaunijas Republikas Kultūras ministrijas un Lietuvas Republikas Kultūras ministrijas sadarbības programmā 2006.-2008.gadam 15.pantā tiek ietverta vienošanās: „Puses sadarbojas UNESCO konvencijas „Par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu” īstenošanai un turpina sadarbību darbības plāna Dziesmu un deju tradīcijas saglabāšanai un aizsardzībai Igaunijā, Latvijā un Lietuvā realizēšanai”.

- **UNESCO normatīvo dokumentu kultūras jomā aktualizēšana Latvijā**

2006.gada aprīlī, sadarbībā ar Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju apzinātas tās UNESCO konvencijas, kuru ratifikācijas procesam nepieciešams tulkojums latviešu valodā vai jau veiktu tulkojumu rediģēšana.

2006.gadā lielākā uzmanība tikusi pievērsta 2005.gada 20. oktobrī pieņemtajai UNESCO Konvencijai par kultūras izteiksmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu. Konvencija stāsies spēkā 2007.gada 18.martā. LR Kultūras ministrija plāno noslēgt nepieciešamo procesu, lai pievienotos konvencijai, vēlākais 2007.gada jūnijā.

- **UNESCO atbalsts Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanai.**

2006.gada 15. un 16.jūnijā Rīgā notika UNESCO Starptautiskās ekspertu padomes Latvijas Nacionālās bibliotēkas atbalstam 5.sanāksme, kurā piedalījās UNESCO Programmas „Pasaules atmiņa” vadītājs A.Abids un kuras ietvaros Rīgā, Galerijā Centrs tika rīkota izstāde. Tajā bija apskatāma Latvijas Nacionālās bibliotēkas jaunās ēkas projekta vizualizācija un vīzija video filmā, kā arī S.Krastiņas fotogrāfijas, kurās fiksētas Latvijas Nacionālās bibliotēkas jaunās ēkas atrašanās vietas detaļu ainas gada

garumā. Izstādi atklāja Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktors un UNESCO Programmas „Pasaules atmiņa” eksperts un Latvijas Nacionālās komitejas vadītājs A.Vilks.

- **Citas aktivitātes UNESCO kultūras programmu īstenošanā**

2006.gadā UNESCO LNK turpinājusies sadarbība ar Kuldīgas pilsētu. Kuldīgas pilsēta aktīvi izrādījusi iniciatīvu pilsētvides sakopšanā un pilsētas mērķtiecīgā virzībā uz iespējamu pretendēšanu iekļaušanai UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā – tikuši rīkoti pilsētas arhitektūras iepazīšanas konkursi Kuldīgas iedzīvotājiem, kā arī izdoti informatīvie materiāli par Kuldīgas vecpilsētu. UNESCO LNK iesaistījās starppilsētu sadarbības izveidē ar Pasaules mantojuma sarakstā iekļautām pilsētām, kuru pieredze varētu būt noderīga Kuldīgas pilsētai.

Cēsu pilsētas 800 gadu jubileja tika iekļauta jubileju sarakstā, ar kurām saistīta UNESCO darbība 2006.-2007. gadā, un informācija par Cēsu pilsētas dibināšanas 800.gadadienu tika iekļauta UNESCO izdevumā „*Celebration of anniversaries with which UNESCO will be associated with in 2006-2007*”. Par godu Cēsu 800 gadu jubilejai Parīzē, UNESCO mītnē tika organizēta Cēsu pilsētai veltīta izstāde, kas bija apskatāma no 2006.gada 28.marta līdz 2006.gada 7.aprīlim. Izstādes atklāšanā piedalījās UNESCO ģenerāldirektors K.Macuura, LR kultūras ministre un UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas prezidente H.Demakova un Latvijas Republikas Ārkārtējais un pilnvarotajais vēstnieks UNESCO Rolands Lappuķe.

UNESCO LNK 2006.gadā īstenojusi veiksmīgu sadarbību ar nevalstiskajām organizācijām, kas saistītas ar UNESCO darbību: Starptautisko mūzikas padomi (IMC), Starptautisko teātra padomi (ITC) un Starptautisko muzeju padomi (ICOM). ICOM sadarbojoties ar UNESCO LNK 2006.gada 27.oktobrī Nacionālajā Latvijas vēstures muzejā organizēja starptautisku konferenci „Sadarbība – Profesionālisms – Attīstība”, konference tika veidota muzeja darbinieku pieredzes apmaiņai un tajā piedalījās arī UNESCO LNK pārstāvji.

UNESCO LNK Informācijas un komunikāciju programma

Sagatavoja: Anita Vaivade

UNESCO LNK Informācijas un komunikāciju programmas prioritātes 2006. gadā:

- Atbalsts Pasaules informācijas sabiedrības samita rīcības plāna īstenošanai Latvijā.
- Pieteikuma projekta “Baltijas ceļš” sagatavošana UNESCO programmā “Pasaules atmiņa” sadarbībā ar UNESCO Igaunijas un Lietuvas nacionālajām komisijām.

Pārskats par programmas prioritātēm :

• Atbalsts Pasaules informācijas sabiedrības samita rīcības plāna īstenošanai Latvijā

Latvija turpina sekmīgi darboties UNESCO Starptautiskajā Komunikāciju attīstības programmas padomē. UNESCO 32. Ģenerālkonferences (2003.g. 29.septembrī - 17.oktobrī) laikā notikušajās vēlēšanās Starptautiskajā komunikāciju attīstības padomē (IPDC) tika ievēlēts Prof. Imants Freibergs, Latvijas Informācijas tehnoloģiju un telekomunikāciju asociācijas (LITTA) prezidents. Latvijas mandāts darbībai šajā padomē turpināsies līdz 2007.gada oktobrim. Saskaņā ar noteikumiem Starptautiskās komunikāciju attīstības programmas galvenie uzdevumi ir brīvu un daudzveidīgu plašsaziņas līdzekļu attīstība, veicinot demokrātiju un mediju cilvēkresursu attīstību.

Latvijas pārstāvis UNESCO Starptautiskajā komunikāciju attīstības padomē Imants Freibergs no 2006.gada 21. līdz 23. martam Parīzē piedalījās padomes 25. sesijā.

• Projekts „Baltijas ceļš” UNESCO programmai „Pasaules atmiņa”

2006.gada laikā noritējušas četras UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas Nacionālās komitejas sēdes, kas tikušas veltītas pieteikuma projekta „Baltijas ceļš” izstrādei, kas tiek izstrādāts sadarbībā ar UNESCO Igaunijas un Lietuvas nacionālajām komitejām. Pieteikuma projekta gatavošanai Latvijas Tautas frontes muzejā un Latvijas valsts arhīvu ģenerāldirekcijā veikta dokumentu apzināšana, kas saistīti ar Baltijas ceļa norisi. UNESCO LNK saņemts Latvijas valsts arhīvu ģenerāldirekcijas gatavots pārskats „Dokumenti par akciju „Baltijas ceļš” valsts arhīvos”.

Pieteikuma projekts „Baltijas ceļš” tika iekļauts 2006.gada 22. novembrī Viļņā notikušās Baltijas kultūras komitejas tikšanās dienas kārtībā, kā rezultātā triju Baltijas valstu kultūras ministriju vārdā parakstītajā „Latvijas Republikas Kultūras ministrijas, Igaunijas Republikas Kultūras ministrijas un Lietuvas Republikas Kultūras ministrijas sadarbības programmā 2006.-2008.gadam” 15.pantā tika ietverta vienošanās „Puses sadarbojas UNESCO programmas dokumentālā mantojuma saglabāšanai „Pasaules atmiņa” ietvaros kopīga pieteikuma „Baltijas ceļš” sagatavošanai”.

2006.gada 4. un 5. decembrī Tallinā notika triju Baltijas valstu ekspertu tikšanās veltīta pieteikuma projektam „Baltijas ceļš”. Latviju sanāsmē pārstāvēja Latvijas nacionālās komitejas eksperti Meldra Usenko, Inta Rudzīte un Andrejs Vasiļjevs. Sanāsmē piedalījās arī Latvijas Republikas Kultūras ministrijas pārstāve Ieva Cire. Ekspertu tikšanās reizē tika izskatītas pieteikuma dokumentu alternatīvas, kā ietvaros Latvijas Tautas frontes muzeja direktores Meldras Usenko piedāvātais dokuments – 1989.gada jūlijā Pērnāvā parakstītais Baltijas padomes lēmums par Baltijas ceļa organizēšanu. Izskatīts tika arī Igaunijas puses piedāvājums programmas „Pasaules atmiņa” sarakstam pieteikt Igaunijas, Latvijas un Lietuvas televīziju kopīgi izstrādātu dokumentālo filmu par Baltijas ceļu, kas ir 1989.gadā tapis oriģināldarbs.

Pieteikuma projekta izstrādes beigu termiņš ir 2007.gada 31.decembris. 2007.gada janvāra un februāra mēneši nolemts kā nacionālo komiteju konsultāciju laiks, kā rezultātā pieņemams lēmums par pieteikuma dokumenta izvēli.

- **Citas UNESCO LNK Informācijas un komunikāciju programmas aktivitātes 2006. gadā**

UNESCO LNK loceklis, UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas Nacionālās komitejas vadītājs un LNB direktors Andris Vilks ir viens no 14 pasaules ekspertiem UNESCO Starptautiskajā ekspertu komisijā programmai “Pasaules atmiņa”.

UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas Nacionālās komiteja apstiprinājusi ieceri 2007.gada pavasarī Latvijā rīkot atmiņas institūcijām domātu semināru ar mērķi sniegt informāciju par UNESCO programmu „Pasaules atmiņa” un veicināt Latvijas institūciju aktivitāti programmas īstenošanā.

UNESCO LNK Zinātnes programma

Sagatavoja Anda Šaka

UNESCO LNK Zinātnes programmas prioritātes 2006.gadā:

- Starptautiskā Biomedicīnas un biotehnoloģijas centra starptautiskās atpazīstamības veicināšana genoma pētniecībā.
- Saiknes “Zinātne – sabiedrība – vara” veicināšana, uzsākot jaunu programmu Sociālajās un humanitārajās zinātnēs *Zinātnes Komunikācija* (“Science Communication”).
- Ekoloģiski tīra vide un cilvēks tīrā vidē. (Saisīta ar pētniecību un izglītošanu modernajā biotehnoloģijā, sociālajās zinātnēs un vides aizsardzībā).
- Piekrastes un vides aizsardzība un pētniecība. (Piedalās ZBR, IHP, LU Piekrastes attīstības katedra).

Īss pārskats par katru programmu izejot no prioritātēm:

1. Starptautiskā Biomedicīnas un biotehnoloģijas centra (turpmāk Centra) starptautiskās atpazīstamības veicināšana genoma pētniecībā.

Centra atpazīstamības pasākumi bija plānoti, organizējot uz pagājušā gada apmācības kursu "Modern Approach in Genome Analysis for Medical Application" bāzes līdzīgu apmācību kursus. Profesora E.Grēna projekts „Seminars on genetic tests and biobanking (biomedical and ethical aspects)” tika iesniegts Līdzdalības programmā, tomēr atsaucība netika gūta, jo projekta pieteikums tika noraidīts. Nākamajā gadā plānots īpašu uzmanību pievērst bioētikas jautājumiem, izmantojot Latvijas Nacionālās komisijas finansu resursus.

2. Saiknes “Zinātne – sabiedrība – vara” veicināšana, uzsākot jaunu programmu Sociālajās un humanitārajās zinātnēs *Zinātnes Komunikācija*

Sociālo pārveidojumu programma (MOST)

2005. gada 1. decembra Zinātnes programmu padomes sēdes ietvaros LU Politikas zinātnes katedras docente I. Reinholde tika ievēlēta par Sociālo pārveidojumu programmas vadītāju. 2006. gada 2. februārī UNESCO LNK Asamblejā Zinātnes programmai kā viens no uzdevumiem tika izvirzīts - saiknes “Zinātnes – sabiedrība - vara” veicināšana, uzsākot jaunu programmu Sociālajās un humanitārajās zinātnēs “Zinātnes komunikācija”

2006. gada 17. janvārī UNESCO Latvijas Nacionālā Komisija organizēja sēdi “Zinātnes komunikācija” ar mērķi vienoties par programmas izveides pamatprincipiem un darbības mehānismiem. UNESCO LNK izteica gatavību pievienoties Britu padomei, kas bija jau uzsākusi projektus saistībā ar zinātnes nozīmes skaidrošanu.

Zinātnes komunikācijas programmas īstenošanas mērķis ir veidot saikni starp valsts varu - zinātni un zinātniekiem – un sabiedrību. Programmas ietvaros notiek sadarbība ar Latvijas Zinātņu akadēmiju, Izglītības un zinātnes ministriju, Latvijas Universitāti, Daugavpils universitāti, Britu padomi, masu medijiem un citām institūcijām.

2006.gadā Zinātnes komunikācijas idejas tika īstenotas ANO Pasaules Zinātnes dienas mieram un attīstībai ietvaros (6.- 10. novembris):

- atbalsts Daugavpils universitātes organizētajam Zinātnes festivālam (6.- 10. novembris);
- apmācības seminārs aktivitātes “Zinātnisko institūtu atvēršana” īstenošanai, kurā ieskatu zinātnes komunikācijā, tās mērķos un uzdevumos sniedza Ilgonis Vilks.
- zinātnisko institūtu “atvērtās durvju” dienas, lai skolēni varētu iepazīties ar 5 zinātnisko institūtu un tajos strādājošo zinātnieku un pētnieku darbu;

- zinātnes kafejnīcas (*Cafe Scientifique*) diskusija, kas tika organizēta sadarbībā ar Latvijas Universitāti un Britu padomi un kuras ietvaros tikta pieaicināti ar zinātni un zinātniskām institūcijām saistīti eksperti un valdības pārstāvji, lai kopīgi diskutētu par tēmu - *Latvija ceļā uz zināšanu sabiedrību*.

3. Ekoloģiski tīra vide un cilvēks tīrā vidē.

UNESCO Ilgtspējīgas piekrastes attīstības katedra (UNESCO Katedra) ciešā sadarbībā ar UNESCO LNK Sekretariātu, ir laidusi klajā rakstu krājumu „Piekrastes ilgtspējīgas attīstības prakses Latvijā”. Projekta tika aizsākts pateicoties UNESCO Līdzdalības programmas 2002.-2003.g. iesniegtajam projektam.

Līdztekus tam, **Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts (ZBR)** Interreg IIIB projekta “Piekrastes ilgtspējība kā izaicinājums SUSTCOAST” ietvaros izveidoja izglītības – izziņas centru “Nēģu informācijas centrs”, paralēli norit arī 22 jauno vides gidu apmācība, sabiedriskā atbalsta sistēmas veidošana ZBR pašvaldībās.

ZBR aktīvi iesaistās sabiedrības izglītošanā, jaunu metodisku un mācību grāmatu izdošanā skolām., ko apliecina izziņas un tūrisma objektu izveide. Pārskata periodā ir izveidoti 4 objekti: 1)Izziņas taka Salacgrīvā (maijs), 2)“Vīsruga dabas taka” dabas taka ar 10 stājvietām un skatu tornis pie Burtnieku ezera (augusts), 3)Randu pļavu taka un tornis (septembris), 4)Purva izziņas taka “Planču purvs” (Pirmo reizi Latvijā takā izvietota informācija Braila rakstā).

Izziņas pasākumu ietvaros kā labu piemēru var minēt Kukaiņu nakti Mazsalacā, kuras ietvaros notika zinātnieku demonstrējumi par nakts kukaiņu un globāli apdraudētās sugas - lielā praulgrauža dzīvi Mazsalacā.

Sabiedriskās atbalsta sistēmas izveide, kuru īsteno ZBR un kuras mērķis ir 42 ZBR pašvaldībās radīt vides pārvaldības atbalsta sistēmu ar mērķi pašvaldību līmenī skaidrot, veicināt un koordinēt valsts un ZBR aktivitātes ilgtspējīgas apsaimniekošanas nodrošināšanā NATURA 2000 vietās un ārpus tām, šajā darbībā iesaistot vietējo sabiedrību, ir ambiciozs mērķis, kurš šobrīd realizējas tikai atsevišķās pašvaldībās.

4. Piekrastes un vides aizsardzība un pētniecība.

Ziemeļvidzemes Biosfēras rezervāts (ZBR) 2006.g. piedalījās UNDP/GEF projekta „Bioloģiskās daudzveidības aizsardzība ZBR“ realizēšanā, kas sniedz būtisku atbalstu ZBR darbības uzlabošanai. Sekmīgi noslēgusies LIFE projekta „Piekrastes biotopu aizsardzības un apsaimniekošana“ ZBR piekrastes teritorijā. 2006.gadā tika īstenots arī Life-Nature projekts “Palieņu pļavu atjaunošana ES un globāli apdraudēto sugu aizsardzības nodrošināšanai (grieze, ķikuts)”. Projektu īstenoja Latvijas Dabas fonds 4 ZBR vietās. Ar tiešu vietējo iedzīvotāju iesaistīšanu tiek atjaunotas pļavas, sakārtotas konkrētajām sugām piemērotās dzīvotnes.

2006.gadā ir noslēdzies projekts par ES ūdens Struktūrdirektīvas ieviešanu Latvijā ”Salacas upes baseina apsaimniekošanas plāna izstrāde”. IHP, ZBR projekta „Sedas purva hidroloģijas izpēte” ietvaros pabeigts gala ziņojums. Par projekta turpinājumu uzskatāma rezultātu iestrāde Sedas purva dabas aizsardzības plānā.

Noslēdzies Latvijas/Igaunijas kopprojekts „Integrētā mežu un mitrāju ilgtspējīga apsaimniekošana pārrobežu sadarbības teritorijā Ziemeļu Livonija“ . Tā ietvaros ir izstrādāts pārrobežu teritorijas Kompleksās attīstības plāns, saskaņota dabas aizsardzības plānu izstrāde pārrobežu Ramsāres teritorijām Latvijas un Igaunijas pusē, veikti kopīgi pētījumi. No Latvijas puses ir veikti visi priekšdarbi, lai tiktu izveidota jauna pārrobežu Ramsāres purvu teritorija, kura būs viena no 5 tāda veida teritorijām pasaulē.

Uzsākts Interreg IIB projekts "Pārrobežu aizsargājamo teritoriju saskaņotas apsaimniekošanas un monitoringa veicināšana Ziemeļu Livonijas teritorijā kā atbalsts vietējai attīstībai" kopā ar Igaunijas Nigulas rezervātu.

Paralēli pasākumiem Latvijā, kas saistīti ar piekrastes vides aizsardzību un pētniecību, starptautiskās sadarbības ietvaros ar dažādām pasaules valstīm:

- Uzsākta ainavas ekoloģiskā plāna izstrāde, skatot rezervāta teritoriju kā vienotu veselumu. Izvērtējot ainavas ekoloģiskos, vizuālos un kultūrvēsturiskos aspektus, būs iespējams pilnīgāk izvērtēt iespējamās teritorijas attīstības alternatīvas un tālredzīgāk noteikt zemes izmantošanas mērķi. Tāda veida plāns tik lielai Latvijas teritorijas daļai tiek veikts pirmo reizi.
- Sabiedriskā monitoringa sistēmas izveide, ko var uzskatīt par inovatīvu ideju Latvijā, kur zinātniskās metodikas ir adaptētas un pieejamas plašai sabiedrībai. Izstrādāti novērojumu protokoli un noteicēju atlēgas. Metodiku izstrādē iesaistīti zinātnieki no LZA, LU un citām institūcijām. Šobrīd tiek realizētas 16 monitoringa programmas. 2006. gadā iesūtīti vairāk nekā 600 novērojumu protokoli.
- Veikta Burtnieku ezera un Salacas upes rekultivācija, kā arī vairāku Dabas aizsardzības plānu izstrāde, kas ir pamats turpmākai teritorijas apsaimniekošanai (Zilā kalna dabas liegums, Vidusburtnieks, Burtnieku ezera pļavas, Vitrupes ieleja, tiek pabeigts darbs pie Dabas lieguma zonām "Ziemeļu purvi", "Burgas pļavas", "Rūjas palienes pļavas", uzsākts darbs pie dabas lieguma zonas "Augstroze".

UNESCO „Ilgtspējīgas piekrastes attīstības katedra” (Katedra)

Latvijas Universitātes Vides zinību un pētniecības institūts, kura ietvaros Latvijā darbojas UNESCO Ilgtspējīgas piekrastes katedra, turpināja darbu piekrastes ilgtspējīgas attīstības sektorā kā pilnveidojot mācību/studiju procesu un sagatavojot dažādus studiju materiālus, tā izstrādājot pētniecības un attīstības projektus Latvijas piekrastes teritorijās. Visu 2006. gadu turpinājās starptautiskā sadarbība – pētnieciskais, izglītības un komunikācijas darbs - dažādos Eiropas projektos:

- Piekrastes partneruniversitāšu sadarbība.

UNESCO UNITWIN projekta *Network on Wise Coastal Practices in Europe (WICOP-Europe)* ietvaros tiek realizēts Kadizas Universitātes (Spānija) vadītais TEMPUS partnerības projekts par 5-gadu augstākās izglītības studiju programmas piekrastes integrētajā pārvaldībā pārveidošanu bakalaura un maģistra līmeņa studiju programmās Krievijas Valsts hidrometeoroloģijas universitātē Pēterburgā.

- Piekrastes komunikācijas attīstība.

EU INTERREG III B BSR projekts COASTSUST ar Somijas Mežu un parku pārvaldi u.c. partneru tīklu par piekrastes attīstību un vides komunikāciju tajā. Projekta ietvaros 2006. gadā ir notikuši vairāki semināri un izstrādāti Sakas un Liepājas piekrastes komunikācijas piemēri. Notikuši 2 starptautiski doktorandu semināri Latvijā. Projekta mājas lapas adrese internetā: www.coastsust.net.

- Piekrastes ilgtspējīgas attīstības indikatori.

EU INTERREG III C South projekts DEDUCE ar Katalonijas pašvaldību Spānijā u.c. partneru tīklu, par ilgtspējīgas attīstības indikatoriem piekrastes reģionos Eiropā. Projekta ietvaros 2006. gadā ir notikuši vairāki semināri, kā arī nacionālais seminārs piekrastes interešu grupām. Izstrādāti piekrastes indikatori un veikta municipālā aprobācija Liepājas pašvaldībā. Projekta mājas lapas adrese internetā : www.deduce.eu.

- Piekrastes vides informācijas integrācija.

EU LIFE ENVIRONMENT projekts ENVIFACILITATE ar Turku Universitāti Somijā, par telpiskās un vides informācijas integrācijas un izplatīšanas veicināšanu. 2006. gada aprīlī notika seminārs Latvijā, kā arī notikušas vairākas darba tikšanās. Notikuši ICZM piekrastes karšu servisa izveides, aprobācijas un popularizācijas pasākumi. Projekta mājas lapas adrese internetā: <http://envifacilitate.utu.fi>

- Ilgtspējīga piekrastes tūrisma attīstība.

EU INTERREG III C North projekts DestiLink ar Stoerstromas grāfisti Dānijā u.c. partnerorganizācijām par sadarbības tīkla veidošanu ilgtspējīga piekrastes tūrisma veicināšanai. Projekta ietvaros 2006. gadā ir notikušas vairāki starptautiski semināri, kā arī izstrādātas gadījumu studijas Latvijā – Engures ezera dabas parka, Tukuma reģiona muzeju tīkla un Vidzemes biosfēras rezervāta piemēri. Projekta mājas lapas adrese internetā: <http://www.destilink.net>

o Tālmācības materiāli par piekrastes pārvaldību.

EU LEONARDO DA VINCI projekts COASTLEARN ar Eiropas Piekrastes aizsardzības apvienību par tālmācības mācību materiālu izstrādi; Projekta rezultātus – virkni mācību moduļu un interaktīvo spēli var aplūkot projekta interneta mājas lapā <http://www.netcoast.nl/coastlearn/website/index.html>. (vai LU EVS Vides zinātnes un pārvaldības institūta mājas lapā <http://vide.lu.lv> – COASTLEARN projekts). Tālmācības materiāls ir izdots latviešu valodā gan CD-rom formātā, gan arī drukātā versijā, kā arī izplatīts Latvijas piekrastes pašvaldībām un skolām.

Starptautiskā hidroloģijas programma (IHP)

Pabeigts UNESCO Līdzdalības projekts "Sedas purva hidroloģijas izpēte" un sagatavots projekta gala ziņojums, atskaites. Tiek turpināti pētījumi IHP programmas VI etapa (2002. - 2007.g.) izpildei par sadaļu - Latvijas ūdens resursu izpēte un to pārvaldīšanas un apsaimniekošanas principu izstrāde. Iepriekšējos gados datortehnikā izstrādātais ūdens resursu pārvaldības modelis papildināts ar ūdens ķīmisko analīžu rādītājiem, kas dod iespēju operatīvi reaģēt uz ūdens tīrības izmaiņām un novērst piesārņojuma cēloņus. Par izstrādātā modeļa pielietošanu ziņots Vides ministrijā un zinātniskās konferencēs.

Par tradīciju ir kļuvusi Vispasaules ūdens dienas atzīmēšana martā. Šai sakarībā tiek organizēta zinātniski praktiskā konference Latvijas Lauksaimniecības universitātes Lauku inženieru fakultātē. Ar ziņojumiem uzstājas fakultātes pasniedzēji un ražošanas iestāžu pārstāvji.

Citas UNESCO LNK Zinātnes programmas aktivitātes:

1. MAB programmas UNESCO Jauno Dabas pētnieku klubs

UNESCO Jauno dabas pētnieku kluba (JDPK) ietvaros jau vairākus gadus tiek rīkots Ziemas universitātes lekciju cikls. Ziemas Universitātes darbība notiek arī LU Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātē akadēmiķa Māra Kļaviņa vadībā.

Vija Hodireva un I.Solomenikova vadīja Rīgas 33. vidusskolas vides projektu par Daugavgrīvas krasta izpēti. Minētās skolas audzēkņi Ģeoloģijas muzejā demonstrēja savas ekspedīcijas atradumu un savāktās smilšu un akmeņu kolekcijas.

Klubs aktīvi iesaistās arī starptautiskās aktivitātēs. Kā jau katru gadu, arī šogad Sankt-Pēterburgā no 22. līdz 28. martam notika XXX Starptautiskā Skolēnu ķīmijas zinātniskā konference, kurā ar oriģināliem zinātniskiem darbiem piedalījās Latvijas JDPK dalībnieki no Āgenskalna valsts ģimnāzijas, Mārupes vidusskolas, Rīgas 94.vidusskolas, Rīgas 60.vidusskolas, Valmieras valsts ģimnāzijas, Rīgas 80.vidusskolas, Rīgas 10.vidusskolas, Daugavpils 17.vidusskolas un Lielvārdes vidusskolas. Konferencē ietvaros notika prof. J.Kaļiņina publiskā lekcija par jaunākiem ķīmijas sasniegumiem, kā arī skolēnu zinātnisko darbu vadītāju seminārs, veltīts skolēnu iesaistīšanai dabas pētniecībā.

Otra starptautiskā aktivitāte ir UNESCO klubu Starptautiskā vasaras universitāte, kas notika Baltkrievijā šā gada jūlijā (09.07.2006. – 26.07.2006.). Ar minētās universitātes rīkotājiem UNESCO Jauno dabas pētnieku klubam ir ilgstoši radoši kontakti. Latvijas jaunieši piedalījušies UNESCO klubu starptautiskajā vasaras universitātē jau piecus gadus. Universitātes aktivitāšu ietvaros bija iekļauti dažādi pasākumi, kas bija veltīti skolēnu iesaistīšanā dabas pētniecībā, starpkultūru kontaktu izveidē, valodas apguvē un citās

aktivitātēs. Universitātes dalībnieki guva spilgtus iespaidus un pieredzi, kā arī savstarpējos kontaktus tālākai savas zinātniskās darbības uzlabošanai.

No 30. novembra līdz 4. decembrim Atēnās (Grieķijā) notika Eiropas UNESCO klubu jauniešu Starptautisks Eiropas forums, kurā Latviju pārstāvēja JDPK vadītāja I. Solomenikova. Forumā tika sniegts plašs ziņojums par UNESCO Jauno dabas pētnieku kluba darbību Latvijā. Skolēnu delegācijā tika iekļauti trīs Latvijas skolu pārstāvji no Lielvārdes vidusskolas, Ķeguma vidusskolas un Rīgas 10. vidusskolas.

UNESCO Jauno dabas pētnieku klubs 2006./2007. mācību gadā atsāka Ziemas universitātes darbību, kuras ietvaros ir paredzēts bezmaksas lekciju kurss, kuru nolasīs atsevišķu zinātņu nozaru speciālisti. Arī 2007. gadā paredzētas lekcijas par jaunākiem zinātnes sasniegumiem, dabaszinātņu nozīmi u.c. saistošām tēmām. Tāpat arī nākamajā gadā turpināsies Ziemas universitātes ietvaros organizētā zinātniski pētniecisko darbu skate.

2. L'Oréal Latvijas stipendijas *Sievietēm zinātnē* 2006

2006. gada 18. maijā Latvijas Zinātņu akadēmijā ar svinīgu ceremoniju noslēdzās gadskārtējais konkurss par *L'Oréal* Latvijas stipendijām "Sievietēm Zinātnē" ar UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas un Latvijas Zinātņu akadēmijas atbalstu. Stipendijas Latvijā tiek piešķirtas jau otro reizi.

Stipendijas „Sievietēm Zinātnē” mērķis ir atbalstīt nozīmīgus zinātniskos pētījumus dzīvības zinātņu un materiālzinātņu jomās. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, 2006.gadā paplašināts zinātnieču loks, kuras var pretendēt uz stipendijām: divas tiek piešķirtas zinātņu doktorēm līdz 40 gadu vecumam, bet trešā – doktorantei līdz 33 gadu vecumam doktora disertācijas pabeigšanai. Plašā preses un sabiedrības atbalsta iedvesmota, *L'Oréal* Baltijas pārstāvniecība bija palielinājusi stipendijas apjomu no 2500 latiem pērn līdz 3500 latiem 2006.gadā katrai zinātniecei.

2006. gadā stipendijas saņēma divas materiālzinātņu un viena dzīvības zinātņu pārstāve. Respektīvi, RTU docente *Dr.chem. Māra Plotniece*, *Dr.pharm. Maijas Dambrovas*, Latvijas Organiskās sintēzes institūta Farmaceitiskās farmakoloģijas laboratorijas vadītāja un LU Polimēru mehānikas institūta doktorante **Oļesja Starkova**.

Svinīgajā ceremonijā uzrunu teica Latvijas Valsts prezidente LZA akadēmiķe Vaira Vīķe-Freiberga, šīs stipendijas Goda Patronese. Pasākumā, kurā saimnieka lomu arī šogad uzņēmas LZA prezidents Juris Ekmanis, piedalījās UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas (LNK) viceprezidente, LR Izglītības un zinātnes ministre LZA akadēmiķe Baiba Rivža, UNESCO LNK ģenerālsekretārs Rolands Ozols, stipendiju „Sievietēm Zinātnē” Žūrijas komisijas priekšsēdētājs LZA akadēmiķis Jānis Stradiņš, *L'Oréal* ģenerāldirektors Baltijas valstīs Pers Akerlunds, kā arī Latvijas zinātnieku sabiedrības pārstāvji.

Stipendijas „Sievietēm Zinātnē” tiek piešķirtas pētījumiem un zinātniskajam darbam tepat Latvijā, lai padarītu to zinātnei draudzīgāku. Šī balva dota nevis par nopelniem un jau paveikto, bet tā ir vērsta uz nākotni, atbalstot perspektīvus, jaunus pētījumus un atklājumus, kuru rezultāti gaidāmi vistuvākajā laikā.

3. Starptautisko UNESCO svinamo dienu atzīmēšana Latvijā

- Pasaules ūdens diena

Kā jau visus iepriekšējos gadus arī šogad tika organizēta zinātniski praktiskā konference - "Vides ūdenssaimniecības problēmas", kas veltīta Pasaules Ūdens dienai (22. marts) un kuras organizēšanā piedalījās (Latvijas Lauksaimniecības universitāte (LLU), Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmija (LLMZA) un UNESCO IHP. Pasaules ūdens dienas atzīmēšana notiek pateicoties profesora Jāņa Valtera iniciatīvai, jo Pasaules ūdens diena tiek atzīmēta gadu no gada, rīkojot konferences par ūdens tematiku.

- Zinātnes diena

ANO Pasaules zinātnes diena mieram un attīstībai atzīmēšana Latvijā tika uzsākta pirmo reizi. Nedēļā no 6. novembra līdz 10. decembrim UNESCO Latvijas Nacionālā komisija, kopā ar Izglītības un zinātnes ministriju (IZM), Latvijas Universitāti (LU), Lielbritānijas padomi un citām organizācijām rīkoja vairākas Pasaules zinātnes dienai veltītas aktivitātes. To mērķis bija veicināt visas sabiedrības un, it īpaši, jauniešu interesi par zinātni, parādot to kā intriģējošu un interesantu mūsu dzīves sastāvdaļu.

● **Daugavpils Zinātnes festivāls**, kura mērķis bija popularizēt zinātnes nozīmi sabiedrībā. Festivāla laikā tika rīkotas lekcijas, konkursi un diskusijas dažādu vecumu auditorijām, darbojās Zinātnes pilsētiņa, kurā festivāla dalībnieki varēja apmeklēt praktiskās darbnīcas.

Daugavpils Zinātnes festivāla atklāšanā piedalījās Daugavpils domes priekšsēdētāja Rita Strode, Lielbritānijas vēstnieks Latvijā Īens Endrjū Mintons Bonds (*Ian Andrew Minton Bond*), UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas ģenerāļsekretārs Rolands Ozols, kā arī festivāla organizatori un atbalstītāji.

● **Atvērto durvju dienas dažādos zinātniskajos institūtos Rīgā**, kas tika organizētas UNESCO Asociēto skolu projekta audzēkņiem. Apmeklējumu laikā skolēni varēja iepazīties ar institūtu darbību, pētāmajām jomām un praktiskiem pētījumu piemēriem. Skolēnus uzņēma LU Cietvielu fizikas institūts, LU Matemātikas un informātikas institūts, Latvijas Organiskās sintēzes institūts, LU Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs un LU Latviešu folkloras krātuve.

Skolēnu atsaucība no skolām bija dažāda, taču kopumā gan skolēni, gan skolotāji bija apmierināti ar iespēju iepazīt institūtu vidi. Viens no ieteikumiem bija pagarināt ekskursijas laiku. Institūti arī turpmāk ir gatavi sadarboties šādu aktivitāšu organizēšanā un ir atvērti turpmākai sadarbībai.

● 10. novembrī jau septīto reizi LU kafejnīcā, notika **Zinātnes kafejnīcas diskusija**, kas tika veltīta politikas un zinātnes mijiedarbības jautājumiem, un vakara sarunu temats bija „Latvija ceļā uz zināšanu sabiedrību”. Diskusiju vadīja LU pasniedzējs Juris Šteinbergs, kā eksperti piedalījās akadēmiķis Andrejs Siliņš, LU zinātņu prorektors Indriķis Muižnieks, Latvijas Tehnoloģiskā centra direktors Jānis Stabulnieks un LU profesore Maija Kūle.

Zinātnes kafejnīcas mērķis bija raisīt diskusiju neformālā vidē starp zinātniekiem un politiķiem, lai veidotu kopēju dialogu un panāktu viedokļu apmaiņu, iezīmējot jaunu domāšanas apvārsni par zinātni, zinātnes politiku un uz zināšanām balstītas sabiedrības lomu.

- Filozofijas diena

Filozofijas dienu ar divu dienu pasākumiem profesores M. Kūles vadībā atzīmēja LU studenti un pasniedzēji. Filozofijas studentu biedrība (FSB) sadarbībā ar Latvijas Universitāti (LU), UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju, Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūtu (LU FSI), Latvijas Universitātes Studentu padomi (LUSP) un Filozofijas atbalsta fondu Latvijā (FAF) 16. un 17. novembrī rīkoja dažādus pasākumus par godu šai dienai.

Pasākuma galvenie mērķi bija, pirmkārt, dot pašiem filozofiem iespēju svētku brīvajā gaisotnē pārdomāt jautājumus par filozofijas būtību, tās lomu sabiedrībā, par filozofa vietu Latvijā un nākotnes iespējām šajā jomā. Otrkārt, dot iespēju citu zinātņu pārstāvjiem un visiem interesentiem ielūkoties filozofijas aizkulisēs un iesaistīties diskusijās.

16. novembrī savu ieguldījumu filozofijas apgūšanas, draudzīgas apspriešanas un popularizēšanas procesā parādīja 2006. gadā dibinātā Filozofijas studentu biedrība (FSB), atverot savu mājas lapu www.fsb.org.lv. 16. novembra vakarā LU VFF tika demonstrēta vācu režisora Veita Helmera 2000. gada filma “Tuvalu”, kas vismaz filozofu vidū izraisīja plašas un "kaislīgas" diskusijas.

17. novembrī notika konferences par pasaulslaveno dāņu filozofu Sērenu Kirkegoru un viņa tēžu krājuma-grāmatas “Eksistence un komunikācija” atvēršanas svētki. Ievadvārdus teica un īsu ieskatu Kirkegora biogrāfijā deva šī krājuma redaktore un sastādītāja Velga Vēvere. Tika sumināti rakstu autori. Ar šo rakstu krājumu paredzēts aizsākt grāmatu sēriju "Filosofiskā bibliotēka".

UNESCO LNK Jaunatnes programma

Sagatavoja Līga Grāvīte

2006. gadā UNESCO LNK Jaunatnes programmas ietvaros atbalstītas vairākas UNESCO Jauno dabas pētnieku kluba aktivitātes. No 2006. gada 22. līdz 28. martam Sanktpēterburgā notika XXVIII Starptautiskā skolēnu zinātniskā konferencē ķīmijā, kurā Latviju pārstāvēja 9 skolēni un UNESCO Jauno dabas pētnieku kluba prezidente asoc. profesore Dr. I.Solomenikova. Konferences ietvaros notika ķīmisko eksperimentu demonstrācija, lekcijas par jaunākajiem ķīmijas sasniegumiem un skolēnu zinātnisko darbu vadītāju seminārs.

No 2006. gada 9. līdz 27. jūlijam Baltkrievijā notika ikgadējā UNESCO klubu Starptautiskā vasaras universitāte. Latvijas UNESCO Jauno dabas pētnieku klubu tajā pārstāvēja 3 skolnieces un UNESCO kluba prezidente. Latvijas jaunieši piedalās šajā Vasaras Universitātē jau piecus gadus. Vasaras Universitātes ietvaros notika dažādi pasākumi, kas bija veltīti skolēnu iesaistīšanai dabas pētniecībā, starpkultūru kontaktu izveidē, sporta aktivitātēs, valodas apgūvē u.c. aktivitātēs.

No 2006. gada 1. līdz 3 decembrim Grieķijā notika UNESCO klubu federācijas Eiropas jauniešu tikšanās, kurā Latviju pārstāvēja divi jaunieši un UNESCO kluba prezidente.

Tāpat UNESCO LNK Jaunatnes programmas ietvaros atbalstīts projekts „Soli tuvāk panākumiem”, kas ir turpinājums UNESCO LNK pilotprojekta „Jaunatnes skola” ietvaros uzsāktajam darbam Rīgas skolu līdzpārvalžu dalībnieku kapacitātes celšanai.

Kopā ar citiem aptuveni 50 delegātiem no apmēram 40 Eiropas un Tuvo austrumu valstīm divi LJP pārstāvji no 15. līdz 18. novembrim piedalījās Eiropas un Tuvo Austrumu jauniešu forumā Kiprā. Forumā mērķis bija veicināt starpkultūru un starpreliģiju dialogu, lai atrastu kopīgās vērtības, tādējādi nodrošinot mieru pasaulē nākotnē. Pasākuma dalībnieki, vairākas dienas piedalījās darba grupās, paužot savu viedokli, un formulējot konkrētas prasības, kuras UNESCO jānodod valstu vadītājiem, rekomendāciju veidā.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas finansēšanas avoti 2006. gadā

Valsts piešķirtā mērķdotācija	UNESCO Līdzdalības programma 2006 - 2007	Citi avoti
LVL 22 694,- Sekretariāta uzturēšanas un programmu administratīvās darbības izdevumi	USD 46 000,- * Eiropas un Ziemeļamerikas reģiona apmācības seminārs UNESCO Asociēto skolu projekta nacionālajiem koordinatoriem	LVL 191,- (USD 345,-) (UNESCO Maskavas birojs) Finansējums Latvijas dalībnieku ceļa izdevumiem uz starptautiskā projekta „Lielais Volgas ceļš” pasākumiem Krievijā
LVL 5 284,- Komandējumi un dienesta braucieni	USD 17 000,- * Projekts „Lielākais koris pasaulē”	LVL 500,- (Valsts Kultūrkapitāla fonds) UNESCO Konvencijas par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu izdošanai un izplatīšanai
LVL 31 798,- Atalgojums Sekretariāta un ārštata darbiniekiem LVL 7 433,- Sociālais nodoklis		LVL 2765,- (LR Izglītības un zinātnes ministrija) Baltijas jūras reģiona konferences „Seši pieredzes gadi kopš Pasaules izglītības foruma Dakarā 2000 – pārskats, nākotnes perspektīvas un izaicinājumi Baltijas jūras valstu reģionā” organizēšanai
		LVL 3098,- (Rīgas dome) Finansējums žurnāla „World Heritage” speciālizdevuma „World Heritage in Lithuania, Latvia and Estonia” sagatavošanai un izdošanai
		LVL 2000,- (VKPAI) Finansējums žurnāla „World Heritage” speciālizdevuma „World Heritage in Lithuania, Latvia and Estonia” sagatavošanai un izdošanai
		LVL 1500,- (VKPAI) Finansējums informatīvo zīmju izgatavošanai un uzstādīšanai pie UNESCO Pasaules kultūras un dabas mantojuma sarakstā iekļautā Strūves meridiāna loka punktiem Jēkabpilī un Sestukalnā
LVL 67 209,-	USD 63 000,-	LVL 10 054,-

Netiešais finansiālais atbalsts UNESCO darbībai Latvijā 2006. gadā*

UNESCO	Latvijas pārstāvju līdzdalība UNESCO klubu sanāksme Grieķijā	~ 600,-
UNESCO Maskavas birojs	Latvijas pārstāvju līdzdalība starptautiskā projekta „Lielais Volgas ceļš” seminārā Krievijas Federācijā;	~ 1000,-
ANO Attīstības programma	Finansējums UNESCO LNK Izglītības un Zinātnes programmas un UNESCO Asociēto skolu projekta aktivitātēm	~5200,-
UNESCO Grieķijas Nacionālā komisija	Latvijas pārstāvja līdzdalība Eiropas un Ziemeļamerikas reģiona UNESCO nacionālo komisiju konsultācijās Grieķijā;	~ 350,-
UNESCO Ēģiptes Nacionālā komisija	Latvijas pārstāvja līdzdalība Starptautiskās kampaņas par Nūbijas muzeja Asuānā un Ēģiptes civilizācijas Nacionālā muzeja Kairā izveidi 16.sesijā Ēģiptē;	~ 500,-
UNESCO Lietuvas Nacionālā komisija	Latvijas pārstāvju līdzdalība Starptautiskajā konferencē „Kultūras tradīcijas jaunatnes mākslas izglītības sistēmā Igaunijā, Latvijā un Lietuvā” un konferences sagatavošanas seminārā Lietuvā;	~ 1600,-
UNESCO Igaunijas Nacionālā komisija	Latvijas pārstāvju līdzdalība Baltijas valstu projekta „Baltijas ceļš” darba grupas sanāksmē Igaunijā;	~ 260,-
Izglītības un zinātnes ministrija	Latvijas pārstāvju līdzdalība 2.Starptautiskajā forumā par skolotāju izglītību un UNESCO Starptautiskā izglītības biroja programmu koordinācijas sanāksmē Ķīnā	~ 1200,-
L' Oreal Baltic	Stipendijas 3 Latvijas zinātniecēm	10 500,-

* Summas norādītas aptuveni